

TÖLLIN TYTTÖ

Eila Tölli-Kalinina

OSA 7/8

Ensimmäinen painos
KL-Paino Ylivieska 1998

Julkaistu sähköisessä muodossa
jatkokertomuksena

Etusivulla

heinä-elokuussa 2001

www.etusivu.net

Mistä otamme rahaa etumaksuihin, pankki on 130 kilometrin päässä, eikä sieltä joka päivä voi ottaa, käteistä saa vain työmäärän mukaan. Vakituinen puheenaihe johtajan kanssa, kun jo seuraavana päivänä palkan maksun jälkeen hän jakaisi etumaksuna rahaa, hän vain hymyilee, älä anna, jos ei ole. Toisin sanoen, johtaja on hyvä ja antaisi, hän ymmärtää, että toinen on tarpeessa, mutta minä olen paha, en halua auttaa.

–

Tehdäänpä, Ivan, kompromissi, saat rahat, jos tässä ja nyt annat valtakirjan, että vaimo saa nostaa aina tilisi.

Pahaa aavistamatta Ivan antaa valtakirjan, siinä toivossa, että palkkapäivänä hän saa tilin työpaikalla. Mutta ennen kuin lähetämme palkanmaksajan työpaikalle, kutsumme ne naiset, joille saimme valtakirjan, konttooriin ja maksamme heille miesten tilit. Tiedämme, että ylitämme valtuudet, eihän valtakirja ole edes kunnolla todistettu oikeaksi.

–

Katja, missä olet saanut nuo mustelmat, tappeleeko Ivan valtakirjan takia? Kysyin, kun näin naisen mustelmille hakattuna.

–Ei, ei. Minä kaaduin.

–Minähän tiedän, naapurit ovat kertoneet

Ivan odotti oven takana ja kuunteli, säikähti, että nyt emäntä puhuu liikaa.

–

Akka, älä puhu niille, äläkä kuuntele mitä ne puhuvat, ne haluavat saada minut vankilaan.

–Istukaahan molemmat, minulla on todisteita, jos naisten komitea panee asian vireille, se tarkoittaa vähintään puoltatoista vuotta vankeutta perheväkivallasta. Emme jätä vaimoa hakattavaksi, eikä hänen tarvitse mitään allekirjoittaa, älä pelottele häntä, riittää, kun me allekirjoitamme.

Ainakin jonkun aikaa se mies oli kilttiä poikaa. Mutta kotona minä sain kasvatusta perheeni päältä:

–Mitä sinä sotkeudut jokaisen asioihin, mitä se sinulle kuuluu, jos joku Ivan hakkaa akkaansa. Kerran Starkov on allekirjoittanut “förskottia”, niin vastatkoot.

–Se ei ole niin yksinkertaista. Loppujen lopuksi minä joudun vastuuseen siitä, että on holtittomasti jaettu rahaa, sitä ei riitä sille, jolla on tienestiä, kun sen jakaa ja tekee velkaisia. Sitten kun ihminen on mennyt aivan alas, ei enää voi eikä halua tehdä työtä, johtaja allekirjoittaa päiväkäskyn –“X-lle antaa lopputili systemaattisesta työkurin rikkomisesta” Kuka maksaa hänen velat. Kun ei ole olemassakaan mitään hoitoa, pitäähän jonkun jotain tehdä.

Yksi esimerkki kokouksesta. Johtaja on antanut päiväkäskyn, antaa lopputili nuorelle alkoholistille. Talvipakkanen, miehellä ei ole vaatteita, paljaassa jalassa kumisaappaat. Lopputilin yhteydessä hän menettää oikeuden asua yhteisasuntolassa. Asutuskeskuksessa muita asuntoja ei ole. Shura Tenho tuli neuvottelemaan, mukanaan alkoholisti:

–Mitä me tehdään? Katsokaa, tytöt, missä kunnossa hän on, kukaan ei halua ottaa prikaatiin.

–

Mihin sinä nyt menet? –kysyin mieheltä.

–Hirteen.

–Illalla klubilla on kokous, tule sinne, kysytään työläisiltä, –sanoi Shura miehelle.

Kokouksessa puhutaan hyvistä työn tuloksista, suunnitelma on täytetty ja kustannuksienkin odotetaan olevan kohtuulliset, tase tulee olemaan hyvä.

Metsäteollisuuspiirin johtaja Starkov ottaa puheenvuoron.

–

Voisimmeko ajatella, että pyrkisimme siihen, että meidän asutuskeskus kantaisi kommunistisen yhteisön nimeä? Mielestäni meillä on kaikki mahdollisuudet, olemme jo pitemmän aikaa täyttäneet työsuunnitelmat, meillä on hyvä koulu lapsille, on päiväkotia ja vielä paljon hyviä asioita. Haluaisiko joku sanoa mielipiteensä ?

–Luulen, että olemme valmiit siihen. Olemme kunnialla suoriutuneet hyviin työtuloksiin, on aika mennä eteenpäin, –puhuu joku mestareista, olisiko puhe sovittu edeltäkäsän. Saman tapaisia puheita vielä jatkuu.

–Hyvänen aika! Mitä tuo merkitsee? –Ajattelematta seurauksia, kysymättä kokouksen puheenjohtajalta puheenvuoroa, sieppasin käsivarresta lopputilin saanutta Andreita, menin salin läpi näyttämölle asti ja vedin resupekan mukanaani:

–

Jos voimme sanoa itseämme vain ihmisiksi, eikä miksiäkään kommunistisen yhteisön sankareiksi, niin voisimmeko lähettää tämän miehen paleltumaan ja kuolemaan nälkään? Miten pitkälle hän täältä pääsee? Joukossamme on paljonkin tässä tilanteessa olevia. Jokaiselle heistä lopputili ja jääme sitten hyvät ja valitut uuteen yhteiskuntaan. Asutuskeskuksessa ei ole ollenkaan teitä, jos vahingossa astuu lankkutieltä syrjään, uppoaa suohon. Kaikki talot vaativat peruskorjausta. Kuka sanoo, mistä saamme rahat? Onko jokainen puolestaan valmis talkootyönä korjaamaan tilannetta, tai vaikka oman asuntonsa, ja omalla kustannuksella. Asiat pitää saada kuntoon, ei ne kunnianimellä parane.

Näin salissa ylimielisiä katseita, joku sanoi ivallisesti ääneen:

–

Ota äijä kotiisi, jos niin haluat auttaa, Kalininkin on varmasti mielissään. Joitakin vitsi nauratti.

–

Siinä teille yksi esimerkki meidän valmiudesta ihanneyhteiskuntaan! –Vastasin ivaan ja lähdin paikalleni, olin pannut pilalle tunnelman.

Päiväkäskey Andrein lopputilistä peruutettiin. Naiset hakivat varastosta käytettyjä toppavaatteita ja huopatossut. Sovimme ravintolan johtajan kanssa, että meidän huollettava saa joka päivä ruokaa, seurasimme hänen työssä käyntiä. Saimme vietyä Andrein talven yli. Palkasta jääneillä rahoilla ostimme hänelle vaatteita.

Kommunistisesta yhteisöstä asutuskeskuksessa ei enää muisteltu.

Petroskoissa oli saatu tietää, että olemme vahva yhteisö, joka on valmis ottamaan aivan erikoisen tilan kommunistisena yhteisönä. Oman kaupungin he ovat päättäneet puhdistaa loiseläjistä. Loiseläjät eivät ole sen kummempia, kun alkoholisoituneita kansalaisia, myös naisia. Toistakymmentä henkilöä lähetettiin meille töihin, kun Petroskoissa ei ollut mahdollisuutta heitä työllistää, eikä he halunneetkaan tehdä työtä. Malengan metsäteollisuuspiirin vahva työkollektiivi ojentaa. Mutta taisikin käydä niin, että nämä ojennettavat alkoivat vaikuttaa paikallisiin. Petroskoista siiretyt naiset eivät yrittäneetkään mennä töihin. Parakista, jossa he asuivat, tuli oikea ampiaispesä, miehet ja vodka. Kun johtaja kutsui puheilleen yhden naisista, entinen kampaaja, kaunis nainen, tuli hän kutsusta, heitti takin helman syrjään ja sen alla oli vain ohuet mustat silkkisukat ja musta sukkanauhavyö, siihen johtajan kärsivällisyys loppui.

–

Viekää heidät minne haluatte, emme ole psykiatrinen avohoito paikka. Yksi kerrallaan naiset häipyivät, heitä saattoi nähdä Belomorskissa, Kemissä, mutta Petroskoi ei huolinut heitä takaisin. Yksi mieshenkilö jäi, hän jätti juopottelun, teki töitä, mutta osti aina täyden laatikon vodkaa siltä varalta, että joku on krapulasta huonossa kunnossa, silloin häneltä sai ostaa hätään vodkapullon. Maksun peri vain sen mukaan, mitä oli itse kaupassa maksanut. Oli vain myötätuntoinen krapulasta sairaita miehiä kohtaan.

Karjalan alueelle on tullut lisäetuja, katkeamattomasta työjaksosta maksetaan palkkalisää prosenteissa, riippuen työjakson pituudesta. Nyt on kysymys siitä, mitä mer–kitsevät johtajan antamat takuut katkeamattomasta työjaksosta. On perustettu komitea selvittämään jokaisen työajan pituus. Maksusta annetaan yhteinen päiväkäsky, johon merkitään työjakson pituus ja maksettavat prosentit. Epäselvät tapaukset jätetään erikseen selvitettäväksi. Kuulun epäselviin, täytyy tehdä erillinen hakemus jonka perusteella asia tutkitaan. Silloin, kun takuut annettiin, ei tietenkään tietty, että siitä tulisi näin sotkuinen selvitys. Hakemuksen, siihen liitetyt kutsu– ja takuukirjeet, luovutin henkilöstöosastolle. –Shura, miksi minun juttua ei käsitellä? –Kysyin henkilöstöosastolla Tenhon Shuralta. –Ei ole olemassa mitään juttua, minulla ei ole mitään.

–Jos minulle olisi ihmisiksi sanottu, niin en karhuaisi, sillä tiedän, että niillä takuilla ei ole arvoa, ne olivat laittomia. Mutta nyt se viedään loppuun, vaikka johtajan omasta palkasta.

Aivan kuin kutsusta Malengaan tuli Karjalan metsäteollisuusyhtiön päällikkö Koroljov. Hän oli johtajan kabinetissa kun menin allekirjoittamaan pankkipapereita. Enpä kadota, jos en löydäkään.

–Tuleeko teillä olemaan kansalaisten vastaanotto tällä käynnillä?

–Olisko kysyttävää?

–Olisi. Haluaisin valittaa.

–Mitä sinä valittaisit?

–Minulla olisi asiaa johtajasta. Nyökäytin päätäni K–n päin.

–Uskallatko sanoa hänen aikana?

–Kyllä.

–No, anna tulla.

Lyhyesti kerroin, että olin ottanut lopputilin ja muuttanut Ukrainaan. Palasin takaisin, koska johtaja ja pääkirjanpitäjä sitä monesti kirjeellä pyysivät, sitten he lähettivät takuukirjeen, että työjakso säilyisi katkeamatta. Nyt tarvitsen sitä työjaksoa, kirjoitin hakemuksen, mutta hänen määräyksestä sitä ei käsitellä ja kirjeet on takavarikoitu.

–Onko tuossa perää? Miten selvität ensinnäkin antamasi takuut ja sitten kieltäytyt omista sanoistasi? –Kysy Koroljov johtajalta.

–Se on totta, –täytyi johtajan myöntää, tai olisin voinut kertoa, että hänen määräyksellä on lisätty suunnitelman täyttämiseen tuhansia kuutiometrejä. Enpä ole ennen nähnyt niin vihasta naamaa. Mutta ei se mitään.

–Kirjoita pieni anomus, pistän siihen määräykseni.

Tein sen siinä samassa, sillä olisi voinut käydä niin, että sihteeri olisi saanut määräyksen, ettei minua saa laskea kabinettiin.

Sain allekirjoituksen, joka toi minulle 30% lisää vuoden palkasta, lähdin kabinetista niin näitisti hymyillen, kun vain osasin. En tiedä, mitä minun jälkeen puhuttiin, mutta suhde johtajaan sen kun huononi.

Ville ja Tenhon Rasseli ovat paljon yhdessä sieltä nuoruudesta asti, he käyvät yhdessä metsästämissä ja kalastamassa. Nyt he ovat jo aikuisia lapsiperheen isiä ja nauravat sille hurvattomuudelle miten sitä metsässä käytiin, kun oltiin nuoria.

Silloin Villellä oli uskollinen koira –Pirat, joka oli hänen kintereillä joka tilanteessa.

Kylällä saattoi syntyä tappelu, joku tulee konttooriin ja ilmoittaa:

–Tytöt, teidän velipojat tappelevat värvättyjen kanssa ja musta koira repii vastapuolelta housut jalasta!

Emme Nooran kanssa sotkeutuneet, mutta joku pantiin katsomaan, mitä siellä tapahtuu saamme tietää, että pojat tappelee jo keskenään, ja kummankin valkoinen tukka hulmuu. Iso, voimakas Rasseli ei katso, kuka on edessä, lyö ja Ville lentää kuperkeikkaa. Mutta kohta ystävät ovat taas ystäviä, Pirat mukaan luettuna.

Jos Ville meni saunan lauteille kylän yhteiseen saunaan, nousee Pirat lauteille myös.

–Vie hiiteen tuo koirasi! –Miehet ovat vihassa.

Lääkärin vastaanotolla Ville kävi ja kuinkas muuten, Pirat tuli mukaan. Kun Ville istuu hänelle ojennetulle tuolille, istui Pirat viereiselle. Hyvä, kun lääkäri Jekaterina oli huumorintajuinen ja suvaitsevainen:

–Pojat, kumpi teistä onkaan potilas?

Yöllä Pirat oli pään alla tyynynä, vuoteella aina koiran karvoja, siitä meillä tahtoi olla erimielisyyksiä.

Nyt velimiehet muistelee näitä tapauksia ja, nauravat niille yhdessä. Kun pyssyjen kanssa metsässä kuljetaan, niin saattaa vieläkin sattua. Kerran Ville oli lähellä, kun Rasseli ampui metsoon, osa haulista meni Villen käsivarteen. Metsästä tuli kiire kotiin, tuttu Jekaterina kaivoi haulit pois eikä siinä sen kummempaa.

Joskus myöhemmin talvella pojat oli taas metsässä, pakkaneen oli melkoinen. Korkealta mäeltä alas tullessa Villen pyssyssä lukko ei pitänyt, laukesi kaatuessa. Koko panos haulia meni Rasselin reiteen. Panoksessa oli käytetty paperia huovan tilalla tukkona, se teki rumaa jälkeä, verenvuoto oli kova, kotiin olisi ollut kolmisenkymmentä kilometriä.

–Mitäs nyt teet? –Kysyi vain Rasseli.

Ville satoi reiden niin lujalle kun sai, veti suksilla jonkun matkaa, mutta piti tunnustaa, että Rasseli oli liian raskas vedettäväksi.

–Aamulla miehiä meni autolla hakkuupaikalle autolla, minä peittelen sinut ja juoksen tielle, jos kerkeäisin ennen, kun he lähtevät pois.

Kerkesi! Myöhemmin Ville kertoi, ettei elämässään ollut niin lujaa mennyt suksilla, kun nyt. Kun Villeltä kysyttiin mitä hän olisi tehnyt, jos Rasseli olisi menehtynyt verenvuotoon, vastasi hän:

–Olin ampunut itseni! –Uskon, että hän olisi sen tehnyt.

Rasselille tuli pitkäaikainen sairaalareissu. Ainoa hyvä asia oli, että ei tarvinnut jalkaa amputoida, vaikka siitäkin oli jo puhe.

Nämä ovat ikäviä muistella, mutta ne ovat osa elämää, Villen käyttäytymistä, luonto järvineen ja metsineen olivat hänelle tärkeitä ja tulihan sieltä aina jotain lisäksi pöydällekin.

Belomorskin piirin Naisten järjestöstä soitettiin:

–Petroskoissa pidetään ensimmäinen Tasavallan Naisten järjestöjen täysistunto. Teidän pitäisi valmistautua kertomaan järjestönne toiminnasta. Teidän johdolla toimiva järjestö kiinnostaa.

–Mikäs siinä, voinhan minä kertoakin, –miettimättä pitempään lupasin heti. Työssä oli koko ajan kiirettä, Petroskoihin meno ei käynyt kertaakaan mielessä. Lähtöpäivä läheni. Petroskoissa on varattu jokaiselle edustajalle huone hotelli “Pohjolaan” . –

“Tässähän on kiva levätä” –kerkesin ajatella, kun huoneeseeni tuli Arshinskaja, Belomorskin piirin puoluekomitean kolmas sihteeri.

–

Näyttäkäähän sitä puhetta, katson, miltä se näyttää, – sanoi hän.

–En minä ole mitään kirjoittanut.

–Mutta teidän täytyy mennä puhumaan, teidät on ilmoitettu, –Arshinskaja oli huolissaan.

–Jos se on niin tärkeää, että se on paperilla, niin tunnin kuluttua puhe on valmis.

Tunnin kuluttua Arshinskaja tuli uudelleen, hän oli selvästi hermostunut.

–

Tarvitsetteko apua?

–En. Siinä se olisi, –olinhan minä jonkun verran puhetta miettinyt, vaikka se ei ollutkaan paperilla.

–Siitä tuli hyvä. Alkua voisi vähän “vesittää”, lisää siihen jotain asutuskeskuksen elämästä ja työstä.

Täysistunnon alettua katselin ympärilläni, sali on täynnä kauniita, tällättyjä naisia. Parvekkeilla on Tasavallan johtajia, lehtereillä lehtimiehiä, televisiokamerat seuraavat tapahtumaa. Tästähän on tullut suuri tapahtuma. En ole tämmöstä nähnytkaan!

“Hyvänen aika, mitä minä taas olen mennyt lupaamaan? Miten minä tuonne puhujakorokkeelle menen puhumaan, kun minulla on niin vahva pohjolan “O”, ja mitä tärkeämpi tilanne, sitä enempi se korostuu. Viisisataa naisedustajaa. En voi puhetta peruuttaakaan. Mutta miksi minun aina pitää luulla, että olen huonompi kuin nuo maalatut kanat. Anteeksi, ajattelen rumasti, pistänhän itsekin vähän huulipunaa huulille. Televisio! Enhän mokomaa ole edes koskaan nähnytkään. Vaikka eihän sen minua pitäisi haitata, hermostukoot ne, joita kuvataan.” Tämmöisiä ajatuksia oli päässäni.

Puheet ovat yksitoikkoisia, huomio salissa on pudonnut, puhujia ei juuri kukaan kuuntele. Minun vuoro on vasta kuudestoista, ei tunnu hyvältä, ei minuakaan kuunnella.

–

Puheenvuoro. . ., valmistautuu Kalinina.

Nyt se tuli! Itselleni vielä uskottelen, “Et pelkää ketään, et ole huonompi, kuin toiset. On vain mentävä varovasti, ettei kengänkorko tartu noihin johtoihin. Sittenhän se olisi jotain, jos vielä menisin rähmälleni”

Varmana astun puhujakorokkeelle. Alan vain kertoa, miksi me naiset yhdistyimme, miksi kirjoittemme siitä, että kauppa ei huolehdi muusta, kuin olisi vain alkohoolia myytävänä, senkin, että juuri täältä, Tasavallan pääkaupungista johdetaan sitä suunniteltua liikevaihtoa hinnalla millä hyvänsä. Siitä vain jatkoin kertomista, mitä teemme paikanpäällä, miten meidän mielipide joudutaan ottamaan huomioon. Miten autamme perheitä, keräämällä käytettyjä vaatteita niille, jotka tarvitsevat. Seuraan salia. Yksi, toinen, kokonaisia riviä nostavat päätä ja kuuntelevat, lopuksi sali on aivan hiljaa. Nyt on oikeasti minun vuoro, en muista katsoa paperiin, puhetta taisi tulla enempi, kuin olin paperiin kirjoittanut. Suosion osoituksia. Nyt selvisin, mutta toista kertaa en mene lupaamaan. Vielä joitakin puhujia ja ilmoitetaan väliaika.

–

Tekö olitte Malengasta puhumassa?–ryntäsi luokseni televisiision toimittaja, –pian pukemaan, mennään suoraan lähetykseen televisiioon, auto odottaa. Mukaan tuli vielä toinen nainen, hän on Sortavalasta. Hänen puhe oli enempi ideologinen, tai sitten minä en oikein ollut kuunnellut.

Toimittaja otti puheeni käsittelyyn.

–

Lyhennämme sitä vähän. Puheen aikana katsokaa tähän pieneen punaiseen valoon.

–Harjoittelu! – Regissööri huutaa jostain ylhäältä näkymättömänä.

Harjoittelun aikana pantiin päälle suuret valaisimet, niistä tuli paljon lämpöä, päätäni rupesi särkemään. Minulle annettiin särkylääkettä.

–

Tässä kohdassa voisitte hymyillä, –taas regissööri sieltä ylhäältä. Miksi hän ei voi olla näkösällä, joka kerta kun kuulen hänen äänen, vie se minut syrjään, enkä pysty keskittymään, vai olikohan syynä päänsärky. Sitten, kun lähetys alkoi, hymyilin siinä, missä regissööri oli neuvomut, mutta samassa se alkoi kiusaamaan minua kaikenlaisissa hassunkurisissa muodoissa, “Irvistin, eihän se mikään hymy ollut, ja aivan väärässä paikassa. ” Se taas sekoittaa ajatuksia.

Ohjelman jälkeen meidät tuotiin teatteriin, paikat meille oli varattu liian lähelle orkesteria, musiikki tulee tajuuni vain meluna. Muuten operetti oli hyvä, "Sirkuksen valot."

Väliajalla luokseni tulee tuntemattomia ihmisiä:

–

Onnittelen, se meni hyvin! –Olivat seuranneet puffetissa televisiiohjelmaa. Itse olen aivan toista mieltä, luulisin, että olisin kyennyt parempaan. Oh-ho, eipä tarvitse liian itsevarmuutta mennä lainaamaan, mistä tuokin ominaisuus.

–Kampausta oli sopimatonta, hiukset oli vedetty liian tiukalle, –sanoi toinen.

Sillä lailla minä tutustuin televisioon, mutta väärältä puolelta.

Metsäteollisuuspiirin johtaja Starkov oli käynyt Petroskoissa ja tuli heti kertomaan:

–

Siellä Tasavallan kunnia-aulalla on suuri valokuva sinusta.

En tiennyt siitä mitään, sillä kunnia-aulua varten minua ei kuvattu, on käytetty niitä kuvia joita lehtikuvaajat ottivat siinä puhujakorokkeella. Vielä kuukauden päivät joku Peroskoissa käynyt tuli sanomaan:

–

Tiedätkö mitä? Sinun valokuva j. n. e. –Itse en kuvaa nähnyt, tutut ajan takaa eivät kuvasta tunnista.

Parikin kertaa vuodessa pidetään yleisiä kokouksia, niissä puodaan ajankohtaisia asioita, tärkein on tietenkin työ, suunnitelman täyttäminen, tai miksi se ei ole täytetty.

Kokouksiin ei ole paljontaan halukkaita tulemaan, miksipä tuo puhumalla muuttuu.

Mutta nyt on melko paljon ihmisiä.

Tämänpäiväisen kokouksen lisäaiheena on Kansanoikeuden lautamiesten valitseminen.

–

Olisi vielä yksi asia, annamme puheenvuoron ammattiliiton puheenjohtajalle toveri Taranenkolle, –ilmoitti kokouksen puheenjohtaja.

–Meidän pitäisi valita suoralla äänestyksellä joukostamme lautamiehet Kansanoikeuteen. Voitte ehdottaa paikalta.

–Koshkin, Martshenko, Kalinina, Korolenko. . . Oli vielä joitakin, mutta en muista. Puheenjohtaja kirjoittaa nimiä muistiin.

–

Äänestämmekö listana, vai jokaista erillään?

–Listana ! Koko listana. . . –Kaikki haluavat päästä jo kotiinsa.

Lautamiehet valittiin aina kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Tästä lähtien tulini valituksi toistakymmentä kertaa, yli kaksikymmentä vuotta olinkin siinä yhteiskunnallisessa toimessa. Ei minulla varmaan mitään erikoisia lakimiehen taitoja ollut, työssä tietenkin jouduin olemaan tekemisissä paljonkin lakikirjojen kanssa. Jos siinäkin oli joku kiintiö, jonka ehdot täytin. Luulen, että ehtoina oli: olin nainen, Tasavallan toisen kansallisuuden edustaja, kirjanpitäjänä osasin suorittaa Oikeuden puolesta tarkastuksen ulosoton palkasta

Oikeuden päätösten perusteella. Nämä kriteerit täytin ja olin melko lailla vastuuntuntoinen. Tein vähintään neljä tarkastusta vuodessa eri työlaitoksissa.

Olin kyllä hyvin herkkä, kun puhui syyttäjää, tuntui, että rikos on niin vakava ja vaadittu tuomio olisi kohtuullinen. Kun taas asianajaja piti puolustuspuheen, tuntui, että eihän tuo nyt niin kamalaa olekaan, olosuhteet vain oli sellaiset. Mutta kun poistuttiin harkintahuoneeseen, osasin olla puolueeton ja harkita teon pykälän mukaan.

Kerran Oikeuden edessä on tuttu mies "D", meidän asutuskeskuksesta. Häntä syytetään kylmän aseiden hallussa pidosta ja uhkauksesta sillä toista miestä. Kylmä asekin oli keittiöveitsi, jolla ei saisi reikää pahviinakaan. Lakipykälän mukaan vähin tuomio olisi kolme vuotta ehdotonta vankeutta.

Tunnen miehen hyvin, hän on kiltti, kolmen lapsen isä, eikä ole uhka yhteiskunnalle. Viinaa ottaa, niin kuin suurin osa metsureista.

Syyttäjä vaatii kolme vuotta ojennusleiriä.

–

Seisomaan, tuomarit poistuvat harkintahuoneeseen, kolmen tunnin väliaika.

–Mitä mieltä olette, lautamiehet? Kolme vuotta ojennusleiriä on lyhin aika tämän syytteen perusteella.

Lautamies Martshenko tuntuu olevan samaa mieltä tuomarin kanssa.

–

Uskallan olla toista mieltä. En suostu siihen, että "D" olisi eristettävä yhteiskunnasta. Jos emme pääse yhteisopimukseen ehdonalaisesta rangaistuksesta, kirjoitan erikoisen mielipiteeni päätökseen, –sanoin.

–Korkein oikeus ei hyväksy ehdonalaista, –lausui tuomari, tyytymätön ilme kasvoilla.

–Kyllä minäkin katsoisin paremmaksi, että "D-tä" ei eristettäisi. Hän on vastuussa siitä, että puhuu humalassa perätöntä, ei hänestä ole tappajaksi, eikä pelottelijaksi, –nyt on jo Martshenkokin samaa mieltä kanssani, kun ei tarvinnut aloittaa keskustelua ehdonalaisesta itsensä.

–Voisimmeko tulla kompromissiin? Jatkettaisiin tuomio viiteen vuoteen, mutta ehdonalaisena, –pysyin kannallani.

–Näyttää, että suurin osa meistä on sitä mieltä, että viisi vuotta ehdonalaista. Mutta pelkään, Korkein Oikeus ei hyväksy meidän päätöstä, –suostuu lopulta tuomarikin.

Jäi pelko, että Korkein Oikeus hylkää meidän päätöksen ja panee sen uudellen tutkittavaksi toisessa kokoonpanossa.

Täytyi saada meidän päätös "vedenpitäväksi". Ensinnäkin pyysin luokseni metsäpункtin, jolla "D" on töissä, päällikön Andrejevin ja sovittiin, milloin voisimme valmistaa asiapapereita seuraavaa istuntoa varten.

–Pidetään työläisten kokous, mitä ihmiset sanovat, jos he ovat sitä mieltä, että "D" ei kuulu vankilaan, niin tehdään siitä pöytäkirja.

Niin teimmekin, päinvastoin, miehet olivat sitä mieltä, että heidän joukosta löytyisi montakin, joka paremminkin sopisi syytetyksi.

Oikeuden käynnistä ja metsäpunktin kokouksesta kirjoitin jutun paikalliseen lehteen, siltä varalta jos Korkein Oikeus kumoo meidän päätöksen.

Kävi niin, kuin odotimmekin, Korkein Oikeus kumosi meidän päätöksen ehdonalaisesta rangaistuksesta. Oli odotettavissa uusi oikeuden käynti toisessa kokoonpanossa. Ei tarvinnut katua, että vein eteenpäin ehdonalaista rangaistusta. "D-lle" oli kyllin suuri rangaistus odottaa, miten juttu päättyy. Toinen kokoonpano, toisella alueella vahvisti meidän päätöksen. Ja kaikki ne paperit, jotka teimme, olivat siinä tarpeellisia.

Päinvastainen tapaus. Syytettyjen penkillä on kolme naista, yhden Valtion rakennusyrityksen pääkirjanpitäjä, laskutusosaston kirjanpitäjä ja firman suunnittelija. Heitä syytetään tilastotietojen väärentämisestä ja virka-aseman väärinkäytöstä.

Pankista saadaan palkkarahaa työn määrän perusteella. Jos suunniteltu työ on täytetty 80%, saa pankista rahaa juuri saman verran suunnitellusta palkkamäärästä. Nämä prosentit voivat vähän muuttuvat eri vaikutteista, ei se muuta yleistä käsitystä. Kun prosentit otetaan päätyön mukaan, aina on sellaista palkkaa, joka maksetaan kuukausittain riippumatta työntuloksista, päiväpalkalla työskentelevät aputyöläiset, toimihenkilökunta. Apuun voi tulla vain ylläoleva organisaatio, jolla on reservejä, mutta vaatimukset sen saantiin ovat ankarat. Joutuu tekemään paljon selityksiä, millä ja miten, missä ajassa pystyy korvaamaan ylikustannukset palkasta.

Naiset päättivät asian yksinkertaisemmin, lisäsivät työn määrää siten, että se riitti palkansaantiin. Kumminkin tarkastus oli löytänyt väärennetyn tiedon ja naiset oli pantu vastuuseen. Itse he eivät hyötäneet siitä mitään.

Ruokatunnilla asianajaja aikoi pehmittää tuomaria. Sääntöjen mukaan emme olisi saanut tavata asianajajaa ennen päätöksen tekoa, mutta olimme vieraalla paikkakunnalla ja siksi päivälliselle jouduimme menemään kaikki yhdessä.

—

Pääkirjanpitäjää käy sääliksi, mistä hän voi tietää, mitä laskutusosaston kirjanpitäjä oli numeroiden kanssa puuhannut, helpottaakseen palkansaantia.

Siinä vaiheessa tuomari oli sen näköinen, kun hän ei olisi kuullutkaan, eikä meidän toistenkaan passannut ottaa kantaa, mutta kun menimme harkintahuoneeseen, sanoin, mitä ajattelin:

—

Mielestäni, jos olet osaston johtaja, niin ota myös vastuu koko osaston toiminnasta. Tämän periaatteen mukaan toimin itse, ja tältä kannalta katson syytettä. Yhdessä parodiassa sanotaan, että pääkirjanpitäjällä olla pitää ylitarkka näkö ja koiran vaisto.

Prokuraattori, Valtion syyttäjä oli vaatinut jokaiselle syytetyistä puoltatoista vuotta ehdotonta vankeutta. Asianajaja pyytää vapauttamaan pääkirjanpitäjän syytteestä, laskutusosaston kirjanpitäjälle puolitoista vuotta vankeutta ja suunnittelijalle vuoden vankeus.

–

Mitä mieltä ammattilainen on, –kysyi tuomari minulta harkintahuoneessa.

–Kun kysytte, niin vastaan näin. Työn määrästä vastaa toimitusjohtaja ja suunnittelija, suunnitteluosasto kerää ja vastaa tilastotiedoista. Laskutusosaston kirjanpitäjä vastaa siitä että hän on antanut oikeat tiedot palkan määrästä palkkalistojen perusteella, jotka hän on saanut työnjohtajilta ja mestareilta. Tässä tapauksessa en näe hänen syytään ollenkaan. Virkansa puolesta pääkirjanpitäjä kontrolloi ja vastaa kaikesta tästä toiminnasta, niin on sanottu säännöissä. Sisäiset säännöt voivat yleisiä ohjeita jonkun verran säätää. Semmosia meille täällä ei ole esitetty tutkittavaksi. Olen sitä mieltä, että, että suunnittelija ja pääkirjanpitäjä ovat saaneet hyvän opin, he eivät ole vaara yhteiskunnalle, riittää jos he saavat syyttäjän vaatiman tuomion, mutta ehdonalaisena. Laskutusosaston kirjanpitäjän vapauttasin syytteestä.

Vähän aikaa kaikki yhdessä neuvottelemme, tulemme yhteen ratkaisuun. Tuomarin ääni sattuu olemaan painuksissa, minä luen Oikeuden päätöksen.

–

Voimme tehdä valituksen Korkeimpaan Oikeuteen, –lohduttaa asianajaja pääkirjanpitäjää.

–Ei, emme valita, pidämme rangaistusta kohtuullisena. Jos tästä valittaa, voi käydä huonommin. –Kaikkien tuomittujen puolesta vastaa pääkirjanpitäjä. Vakavammat jutut, niin kuin ryöstö, raiskaus, murha, Valtion omaisuuden hyväksi käyttö suurissa määrissä, kuuluvat Tasavallan Korkeimman Oikeuden kompetenssiin.

Kansan piirioikeus voi antaa pitkiä ja raskaita tuomioita, 10 - 15 vuotta, jos on tuottanut toiselle ihmiselle pysyvän vamman, varastanut Valtiolta j. n. e.

Miksi tätä muistelen? Haluan vain sanoa, että lautamies ei ole passiivinen päätöksen allekirjoittaja, vaan ottaa osaa tapahtumien tutkintaan, tekee kysymyksiä ja osallistuu päätöksen tekoon, lakikirjan perusteella.

Äiti silloin tällöin kirjoittaa Suomeen. Joskus hän saa vastauksen, joskus ei, lieneekö vika postinkuljetuksessa, vai olisiko niin, että äidin kirjeet eivät ole kovin romanttisia ja puhuttelevia, hän on käynyt vain kaksi viikkoa kiertokoulua. Mutta äiti on aina paljon lukenut, osaa ilmaista asian, jos nyt ei olekaan päässyt, tai halunnutkaan sitä, nivalalaisesta murteestaan. Me emme ole kovinkaan kiinnostuneita kirjeenvaihdosta, luemme mielenkiinnolla kirjeet, mutta kun emme tunne siellä ketään. Mielelläänhän äiti kertoo, mutta kun emme muista sukulaisia, emmekä paikkoja, eikä aina ole edes aikaa kuunnella. Usein äiti sanoo:

–

Voi, ku pääsis ees käymään, olis niin mukava nähä, minkälaista siellä nyt on.

–Kalinina, haluatko käydä Suomessa? Voit laittaa hakemuksen vetämään, –tuli Shura henkilöstöosastolta.

–Totta kai haluan.

–Aletaan tekemään papereita. Siihen pitää olla: hakemus, lääkärintodistus, että olet terve, luonnehdinta, jossa pitää olla kolme allekirjoitusta, puoluekomitean sihteerin, ammattiliittojärjestön puheenjohtajan, ja direktöörin–toimitusjohtajan. Siihen teemme vielä suosituksen.

Menin pyytämään lääkärin todistusta.

–Haetteko parantolapaikkaa? –kysyi lääkäri.

–Tarvitsen todistuksen, että olen terve, haluan lähteä turistimatalle,–vastasin.

–Tarvitsette kylpylälomaa. Pieni asutuskeskus, näen asuntoni ikkunasta miten suhtaudutte terveyteenne. Päivät työssä, kotona lapset, olette puoleenyöhön perunamaalla, tai pyykkiä narulle panemassa. Kannattaa huolehtia terveydestä. En mielellään antaisi koko todistusta, mutta vain siksi, kun näin pitkän ajan päästä voitte mennä kotimaata katsomaan. Pelkään, että jonkun ajan kuluttua tulette luokseni tuossa kunnossa. –Vastaanotolle tuli nainen, joka oli vasta saanut sydäninfarktin.

–

Heti kun tulen, panen vetämään kylpylälomahakemuksen, silloin tulen hakemaan teidän lausuntoa siitä, että tarvitsen semmoista lomaa.

Menihän siihen ensimmäiseen kylpylälomaan vielä kymmenen vuotta.

Kesällä 1960 olin valmis turistimatalle Suomeen. Jos onnistuisin tapaamaan suomalaisia sukulaisia. Äiti on kirjoittanut serkulleen Toinille, kyllä hän ilmoittaa, että joku tulisi tapaamaan. Aukusti oli kuullut äidiltä ja toi veljentyttären Martan puhelinnumeron. Turisirymässä ovat kaikki Karjalasta, joukossa monta Petroskoin yliopiston opettajaa. Tunsin itseni mustaksi lampaaksi, sivistymätön metsänasukas. Meitä suomalaisia oli joukossa, muistaakseni, kolme henkilöä, kaksi miestä, olimme joskus lapsena elänyt samalla paikkakunnalla, en tyrkyttänyt tuttavuuttani, jos muistavat, niin silloin jutellaan. Heti, kun ylitimme Valtakunnan rajan, ympäristö muuttui. Metsän reunassa huomiota kiinnitti kyltti, johon oli kirjoitettu “Yksityisaluetta”. Metsä, joka kasvaa 60 –100 vuotta kuuluu yksityiselle. Järki ei suostunut ymmärtämään.

Vainikkalasta rautatieasemilla ja muuallakin kuulee puhuttavan suomenkieltä. Aivan ihmeelliseltä tuntui kuulla sitä pienten, pellavapäisten lasten puhumana. Järjellä ymmärrän, että suomea suomalainen lapsi puhuu, mutta se tuntui niin hellyyttävältä, kyöneleet eivät olleet kaukana.

Ohjelmaan kuuluu käynti neljässä Suomen kaupungissa, Lahti, Tampere, Turku ja Helsinki. Kaikki on paljon erilaisempaa, kuin Venäjällä. Kaduilla ihmisiä vähän ja hiljaista. Kaupoissa paljon tavaraa, mutta vähän ostajia.

Sattui jotain hassuakin. Olimme jossain rantaravintolassa syömässä, kun Forsman, toinen suomalaisista miehistä joukossamme, tuli luokseni ja kysyi:

–

Kuule, miksi tuommonen kyltti?

–Mikä siinä on vikana? –katsomatta kylttiä, vastasin kysymyksellä.

–“Älä tuo mukanas rouvaa”. Miksi ?

–Koiraa! –Vilkaisin kylttiä.

–Joo, nyt on koiraa, minä luin sen monta kertaa ja siinä aina luki “rouvaa”.

Helsingissä paikallisen ystävyysseuran jäsenet tuli hakemaan kotiinsa kylään neuvostoliittolaisia vieraita. Turistit jakautuivat niin, että joukkoon tuli aina yksi suomenkielen taitava, ne, joille ei tullut mukaan suomenkielentaitoista, menivät sinne, missä pärjäsi englannin kielellä. Suomalaisen opettajan kyytiin kumminkin osui Petroskoilaisen koulun rehtorin suomalaisen “C” kanssa. Suomalainen opettaja kysyi:

–

Onko totta, että venäjän kielessä on seitsemän ässää ?

–Kyllä, jos mukaan luetaan suhisevat.

–Voitko sanoa ne.

–Kuuntele tarkoin, onko eroa, З, Ж, С, Ц, Ч, Ш, Щ.

–Toista vielä kerran.

Toistin.

–

Siellä on poliisin helppo olla töissä, –sanoi opettaja.

Nyt minä en ymmärtänyt, mitä yhteyttä olisi suhisevilla kirjaimilla ja poliisin työllä.

–

Jos mies tuodaan poliisilaitokselle ja käsketään sanoa ässät peräkkäin, ja hän lausuu ne, niin sanon minä, pojat, että se on selvä mies.

Matkan alussa lähetin äidin serkulle Toimille sähkösanoman, jossa ilmoitin, milloin missäkin kaupungissa ja missä hotellissa olen. Olemme olleet jo kolmessa kohteessa, eikä mitään tietoa sukulaisista ole tullut. Eiköhän äidin kirje sittenkään mennyt perille?

Helsingissä olimme majoittuneet hotelli Dipoliin. Joskus myöhemmin sain tie–don, että samassa hotellissa kirjanpito-osastolla oli töissä Toinin sisko Eila, myöskin äidin serkku, vaikka nuoremasta päästä.

Vuosien kuluttua Toini kertoi, että oli saanut sähkeen, ja ihmeteltyt, mitä se Eila sisko nyt meinaa, kun on lähtenyt maailmalle ja ilmoittaa joka vuorokauden hotellin. Olin mielestäni allekirjoittanut sähkösanoman Eila Kalinina, toivoin, että Toini olisi saanut äidin kirjeen ja tietäisi tulostani. Mutta sattuuhan sitä. Säälin vain, kun sähkösanomaan meni melkein kaikki rahat, mitä olin saanut vaihdettua, enkä saanut tuliaisia pojille.

Viimeisenä päivänä kumminkin soitin Aukustilta saatuun numeroon pikkuserkku Martalle. Hän tuli tapaamaan, mutta aikaa oli niin vähän, että tuskin ehdimme tutustua. Kävin kyllä hänen kotonaan ja tapasin hänen ihanat tyttäret. Puhelimessa puhuin Martan veljen, kansanedustaja Väinö Töllin kanssa, mutta muille sukulaisille tieto ei kulkenut.

Kotona Venäjällä odotettiin jännittyneinä, tapasinko ketään, mutta minulla ei ollut mitään kerrottavaa, vain se, että siellä on paljon pellavapäitä ja puhutaan suomea. Äidille se oli pettymys, mutta niin vain kävi.

Vuodesta 1960 olen virallisesti Malengan metsäteollisuuspiirin pääkirjanpitäjä. Olen päättänyt perusteellisesti selvittää, miksi aina menee huonosti, vaikka tuotantosuunnitelma on täytetty melkein joka vuosi, ei tahdo olla rahaa laskujen maksamiseen ja palkkaan. Palkan pystymme maksamaan, kun laskut puutavarasta järjestämme pankkiin niin, että eräpäivä tulee palkkapäivälle. Jos jostain syystä maksu on myöhässä, pankki ottaa vakuudeksi maksamattomat laskut, joskus hätään tulee trusti, emmehän häiritse heitä muuta kuin erikoistapauksissa.

Ei kertaakaan tarvinnut selvittää pankille palkkatositteiden myöhästymistä, ne olivat aikanaan pankissa. Maksuvalmius pysyi normissa.

Puutavaran myyntihinnat ovat pysyvästi sidotut Valtion hinnastoon, Valtion standarttien mukaan. Myyntihinta voisi nousta jalostamalla puutavaraa, muussa tapauksessa olemme täydellisesti riippuvaisia luonnonvaroista, minkälaista metsää kaadetaan. Sahalaitos on hyvin pieni ja vanhanaikainen, jonkun verran saamme sahattua ratapöllejä. Investointiin ei ole rahoitusta, ja kannattaako, kun metsävarat on alunperin laskettu 30 vuodeksi, jotka alkavat olla ummessa.

Siis on vain yksi tie, kustannukset alas. Kirjanpitosysteemi vaatii kalkyloimista kohteittain: hakkuu, juonto, kuljetus, lastaus, koneiden ylläpito, mutta yritän pilkkoa kustannukset vielä pienempiin osiin, että löydettäisiin kustannuksiin vaikuttavat tekijät. Teemme työtä täydessä yhteisymmärryksessä suunnittelija Byhankovan ja muiden osastojen kanssa.

Ensinnäkin, työläisiä on paljon enempi, mitä työmäärä vaatii. Vanheneville ihmisille ei ole mitään sosiaaliturvaa. He eivät ole invalideja, mutta eivät myöskään kykene metsätöihin, heitä pidetään jossain hommissa, että olisi toimeentulo eläkkeelle siirtymiseen asti. Heidän palkka ja sosiaaliturvamaksut palkasta jäävät lisäkustannuksiksi. Sitä mukaa, kun väki vanhenee, kasvaa nämä kulut.

Suuret, mitään tuottamattomat koneet, joiden käyttöaika ei ole päättynyt, pitäisi poistaa kirjoista, mutta ne eivät ole vielä täydellisesti siirtäneet hintaansa tuotettavaan tavaraan. Voi poistaa, mutta loppuhinta koneista menisi tasetuoton kustannuksella. Se ei kestä, emme tahdo saada edes suunniteltua voittoa, jonka käyttösuunta on jo määritelty vuoden finanssisuunnitelmassa. Emmekä omalla päätöksellä kumminkaan voisi poistaa kirjoista suurempaa tekniikkaa, joka kerta täytyy lähettää paperit trustiin, eikä sielläkään anneta kaikelle, mitä pyydämme, lupaa. Emme paljonkaan voi vaikuttaa hankintaan, tekniikka tilataan ja jaetaan metsäteollisuuspiireihin keskitetysti Karellespromin kautta.

Sakot, joita on paljon, maksetaan myös taseen vuositulosta, ne eivät mene puutavaran tuottohintaan kustannuksina, mutta vähentävät suoraa voittoa taseesta. Sakkoja maksetaan:

laiminlyödyistä metsänhoitomenetelmistä, m. m. polttamatta jätetyistä hakkuujätteistä, metsään jääneistä puurungoista, hakatusta puusta suojelualueelta, tien tai jokien varsilta, liian korkeaksi jätetyistä kannoista, yli määräajan lastattavana seisoneista vaunuista, sairauslomat työtaturmista tai ammattiin liittyvistä sairauksista. Ja mitä kaikkea odottamatonta saattaisi vielä olla?

Niitä varoja, jotka saimme sosiaaliturvamaksuina tuotantokustannuksista, ei missään tapauksessa riitä maksuihin, joita suoritimme näistä varoista: sairauslomat, siellä lääkärin antama sairauslista, äitiyslomat, dieettiruoka, lasten pioneerileiri y. m.

Tasavallan metsäteollisuuden ammattiliitto kontrolloi maksuja sosiaali-turvarahastosta. Se on hyvin turhantarkka siitä, mitä hyväksyy maksettavaksi, oikein perusteellisella tarkastuksella yrittää pienentää maksuja. Palkasta tehdyt sosiaalimaksut eivät riittäneet, Tasavallan keskusliitolta täytyi saada lisää. Ennen sitä, kun rahat saatiin, keskusliiton edustaja teki tarkastuksen hyväksyttävistä maksuista. Siinä tarkastuksessa olivat kaikki keinot sallittuja: jos diagnoosi sairauslistassa oli kirjoitettu latinaksi, jos potilaan vastaanotolla käyntien väli oli enempi kuin kolme päivää, kaikki vammat, jotka oli saatu työn yhteydessä, tai matkalla töihin, jos sairauslistasta puuttui sen allekirjoitus, joka määrää maksuprosentin, sen, joka on laskenut maksettavan summan j. n. e.

Kaikissa näissä tapauksissa ammattiliitto kieltäytyi hyväksymästä maksut sosiaaliturvarahastosta, joutuimme maksamaan ne vuositulosta. Mutta sinnekään ei saa siirtää rahoja, jotka tosiasiaa eivät liity talouden tuloksiin. On löydettävä syyllinen ja juridisella perusteella hakea rahat vaikka Oikeuden päätöksellä. Pääkirjanpitäjät ovat sellaisen puun ja kuoren välissä, että pakostakin muuttuvat koneeksi.

Saattaa tuntua naurettavalta, kun nyt tietokonevuosikymmenellä kirjoitan siitä mahdottomasta määrästä laskutehtäviä, jotka on suoritettu helmitaululla, mutta haluan vain sanoa, että kyllä se puoli oli hallinnassa. Oli säännöt, joita noudatettiin, oli tiedot, jotka saatiin mahdottomalla työmäärällä.

Siihen, että asiat eivät menneet niin kuin olisi haluttu, on syy syvemmillä. Kuudes vuosikymmen oli kumminkin vielä kasvun aikaa. Nostettiin työtätekevien palkkaakin, pohjoiseen tuli pohjoisliisä 20%, josta oli jo puhe, sitten lisä yksijaksoisesta työstä metsäteollisuudessa 30% asti.

Siis meillä pohjoisessa oli palkka kolmannes korkeampi, kuin muualla Venäjällä. Sillä palkalla pystyi elämään ja vielä koko perheen kanssa käymään lomallakin, jos ei nyt ulkomailla, niin ainakin Venäjän etelässä. Tämä koskee tietenkin enempi teollisuutta, palvelualan palkka ei juuri nouse. Siivojan työ ei ole kunniaa, kenenkään mieleen ei juolahda, että se työ saattaa olla raskasta ja vaatisi yksinkertaisen varrellisen mopin. Nyt kun joudun venäläisten kanssa tekemisiin, miehet kyselee, että mitä sopisi viedä vaimolle lahjaksi, ehdotan jokaiselle sinimoppia, siitä naiset tykkäävät.

Omakotitalon rakentamista ei suosita, koska asuntopula on helpompi tyydyttää rakentamalla yksi talo, jossa on enempi asuntoja. Mutta minkälaista? On olemassa sellainenkin normi kun neliömetrejä yhtä henkilöä kohti. Karjalassa normi on yhdeksän neliömetriä, myöhemmässä vaiheessa saadaan normi kahteentoista neliömetriin. Onko halua suurentaa perhettä, jos kolmen hengen perhe voi saada asuttavaksi viimeisen normin mukaan 36 metriä, lisänormi perhettä kohti puoli yhden hengen normia, tai meidän esimerkissä 6 neliömetriä, täytyy kumminkin sanoa, että aputila, WC, käytävä, keittiö eivät mene laskuun ja niistä ei makseta vuokraa. Se voi olla selitys siihen, miksi juuri ne tilat ovat niin ahtaat, niistä ei tule palautusta vuokrana.

Palkat ovat kumminkin sen verran pienet, että omakotitalon rakentamista ei voi edes suunnitella. Se, että rakentamiseen ei saa Valtion lainaa, kuuluu jotenkin Valtion sisäpolitiikkaan. Eikä ole edes järjestetty rakennusmateriaalin myyntiä. Jokainen odottaa asuntoa Valtiolta.

Olemme joutuneet suuriin vaikeuksiin rahankuljetuksessa. Nyt, kun vuodessa myymme puutavaraa lähes kolmesataatuhatta kuutiometriä, työtätekevien määrä on noussut yli tuhanteen henkeen. Lisääntyy huomattavasti pankkioperaatiot. Pidämmekin pysyvästi Belomorskissa asuvaa naishenkilöä kassanhoitajana, mutta hänen työhön kuuluu aikanaan luovuttaa pankkiin kaikki sinne kuuluvat asiapaperit, jotka lähetämme hänelle jonkun sinne päin menevän henkilön mukana, posti veisi enemmän aikaa. Hän ottaa pankista rahat ja kuljettaa ne meille Malengaan. Sääntöjen mukaan pankista rahojen kanssa ei saa poistua ilman vartiointia, juna lähtee meille päin vasta seuraavana päivänä. Olemme yrittäneet löytää Belomorskista paikan, jossa voisimme säilyttää rahaa seuraavan junan lähtöön. Turhaan, ei kukaan ota. Raha pidetään ikääntyneen naisen asunnossa, josta hän aamulla menee junalle ilman vartiaa. Karjalassakin on jo tapauksia joissa kassanhoitajat ovat joutuneet ryöstön uhriksi.

Nyt vastuu on ennen kaikkea minun, olen kääntynyt kaikkien organisaatioiden puoleen, joissa tiedän olevan säilytysmahdollisuuksia. Piirin ja rautatien miliisilaitoksiin, postiin, siellä on erikoiskuljetusosasto ja kassakaapit.

Loppujen lopuksi käännysin piirin puoluekomitean ensimmäisen sihteerin puoleen. Hän ei edes vastannut kirjeeseni. Mennään korkeammalle. Puolueen aluekomiteaan. Kirjoitin kirjeen, jossa kerroin tilanteen ja varoitin, että tästä päivästä en kannan vastuuta, jos jotain tapahtuu. Johtaja ei allekirjoittanut sitä kirjettä, lähetin vain itseni allekirjoittamana. Kohta alkoi tapahtua, jo seuraavana päivänä minulle soitettiin, kysyttiin, mitä piirikomitea on saanut aikaan. Ei mitään. Kymmenen minuutin päästä soitosta minun luo tuli juoksujalkaa puoluekomitean sihteeri.

–Mitä sinä olet kirjoittanut aluekomiteaan? Piirikomiteasta kysytään, kuka on Kalinina, onko hän puolueen jäsen?

–Minä olen monta vuotta saanut pelätä, että meidän rahat ryöstetään, kukaan ei ota kuuleviin korviin. Saat sanoa, että olen se, joka heille kirjoitti ja pyysi apua, mutta piirikomitea ei välittänyt. Kirjoitin aluekomitean kirjeeseen puoluesihteerin nimen, joka ei huolehtinut edes vastauksesta ja tekstin niin ilkeästi kuin vain osasin.

–Miksi meillä ei kukaan tiennyt kirjeestä, se tuli kuin ukkonen puhtaalta taivaalta. Kirjeessähan ei ole edes johtajan allekirjoitusta.

–Kirjeestä tiedettiin, johtaja epäili, sanoin että lähetän vain itseni allekirjoit-tamana, en ole puolueen kurinalainen. Kirjoitin rahamääränkin, jota kuljetamme junissa ilman vartiointia.

Nyt minulle soitettiin Petroskoista joka puolen tunnin kuluttua.

–Onko tilanne muuttunut?

–Ei ole.

Soitto toistuu useasti sinä päivänä, mutta kohta alkaa tulla tuloksia. Saamme luvan asettaa kassakaapin miliisilaitoksen tiloihin. Saamme myöskin aseenkantoluvan yhdelle meidän mekanikolle, joka tarvittaessa työnsä puolesta voi käydä Belomorskissa. Saimme miliisilaitokselta pistoolin, jota säilytetään meidän kassakaapissa. Saan myöskin, jos en nyt suoraa vihaa, niin ainakin piirikomitean sihteerin epäsuosion, mutta se ei minua häiritse yhtään, tunnen olevani oikeassa. Yritin tehdä kaikkeni ilman skandaalia, mutta kun ei siitä tullut mitään, jouduin hakemaan apua ylempää ja saan nukkua nyt rauhassa.

Äiti tulee näyttämään kirjettä, jonka hän on saanut Suomesta, on hyvin iloinen ja näyttää, että hänellä olisi muutakin asiaa.

–

Katoppa, tässä on kirje, luehan se, kävin Villen tykönä, mutta eihän se onneton osannu lukea sitä.

Villekin tulee samassa, sillä on hän kumminkin kiinnostunut, mikä se kirje oli.

–

Koitin minä lukea, mutta on se niin hidasta kirjoituskirjaimia lukea, tulin kuuntelemaan mitä siinä on.

–Tämä on vain lyhyt kirje, jossa teijän serkku kyssyy, onko täällä semmosta serkkua, joka ossais vielä suomia kirjoittaa. Eeva sano, että ei muista, kuka se on, tuo Ville-riepu ei ossaa, sinun se pittää hoitaa tähän vastaus.

–Eilaltahan se käy yhtä hyvin, kun minulta pieru, – se on sitä Villen huumoria.

–Jätä vain, jossain välissä minä vastaan, jos ei muita halukkaita ole.

Sillä tavalla, vaikka ei kovinkaan innokkaasti, paremminkin äidin mieliksi, kirjoitin kirjeen tuntemattomalle serkulle Suomeen. Oikeassa Ville on, kirjeen kirjoittaminen ei koskaan ole ollut minulle vaivalloista.

Kohta Antti–serkku tuli Leningraadiin turistina. Päätetään, kuka lähtee tapaamaan. Äiti ja Aukustin vaimo Ida ovat halukkaita lähtemään, mutta haluavat minut mukaan.

–Leninkraati on niin iso, emmä me Iitan kans uskalla lähtiä, lähe sinä mukkaan, –tahtoo äiti.

Tiedämme hotellin, kävimme ottamassa selvää, monenko aikana linja–auto Suomesta tulee.

–Meillä on aikaa, käymme tuossa ravintolassa syömässä, –ehdotin.

Kun tulimme ravintolasta, huomasin hotellin edessä seisovan kookkaan miehen.

Valokuvista tunsin hänet Antiksi.

–Tuossa se nyt on, mennäänkö tervehtimään.

Vietimme pari päivää serkun seurassa. Äidillä oli paljon kyselemistä. Olihan kulunut kolmekymmentä vuotta siitä, kun hän oli kotimaasta lähtenyt. Minulle ei selvinnyt paljonkaan. Muistin enempi Sodankylästä ja mummon mökin ympäristöstä, jouduin vain kuuntelemaan.

Jonkun vuoden kuluttua saimme käyntikutsun isän siskolta Annalta, hän asuu Haapajärven puolella Kupsalan talossa. Perhettä enemmän kutsutaan Kupsalan väeksi, kun sukunimeltä Sipilän perhe.

Lähdemme äidin kanssa kolmenkymmenenkolmenvuoden poissaolon jälkeen käymään Suomessa. Silloin vielä ei ollut sähköjä Kupsalan maalaistalossa. Vierailu Venäjältä oli niin paljon harvinainen tapahtuma, että meitä tultiin oikein katsomaan. Oli täysi työ muistaa, kuka kuului sukulaisiin, kuka kävi vain uteliaisuudesta.

–

Sinähan osaat puhua suomea, –kummastelivat jotkut.

Äidin serkku Ida tuli Sodankylästä asti, hän halusi, että olisimme käyneet sielläkin. Sodankylässä äiti oli viettänyt parhaat vuotensa ja oli innokas näkemään paikkoja.

–

Kyllä kai minä haluaisin käyvä, jos Eila suostuu lähtemään, – sanoi äiti..

Äidin takia olin tullutkin, olisin mielellään lähtenyt minne hän haluaa, mutta kun Venäjältä lähtiessämme tuli epäselvyyksiä rahan vaihdon kanssa, enkä olisi halunnut olla kenellekään rasitteeksi. Serkku poika oli vapaa mies ja lupasi lähteä kyytiin. Lähdimme käymään.

Oli talvi, Joulua edeltävä aika, Pohjolan kaamos. Kun olimme Kemissä menossa, äidin serkku kysyi, että emmekö haluaisi käydä Ruotsin puolella saman tien. Epäilin kyllä:

–

Kyllähän se olisi mukava nähdä, mutta jos sattuu joku odottamaton tarkastus, se tietää porttikieltoa Suomeen.

–Mennään vain, ei siellä mitään tarkastusta ole, – rauhoitti Ida.

Lähdimme käymään Haaparannassa, katsoimme suurta kauppataloa, mutta sitä valuuttaa oli niin vähän, että emme juuri mitään pystyneet ostamaan. Tavaran paljous ja monipuolisuus kuitenkin shokeerasi.

–

Ota nyt vaikka noita nailonpaitoja, kyllä me saamme ne maksettua, –ehdotti Toini.

Arto, Toinin poika, lähti auttamaan, kysyi, mitä kokoa pitäisi olla.

–

37 -38? En osaa nyt oikein sanoa.

–Onpa hoikkakaulaista väkiä.

En osannut odottaa, että tässä lähdetään ostoksille, olin vain aikonut katsella. Siinä sitten tuli numeroiden sotku, olinhan minä paitoja ostanut, mutta olin niin paljon sekaisin, enkä äkkiä tajunnut, mitä numerot olisi pitänyt olla. Tuomani paidat sopivat vain pojille.

Paluumatkalla tiellä oli huono näkyvyys, kaikki ympärillä pysyi sumun peitossa. Edessä meni iso tukkirekka, jonka eteen odottamatta tiensyrjästä nousi traktori heinäkuorman kanssa. Rekka pysähtyi. Kun serkku huomasi tilanteen, meinasi hän kääntää vasemmalle, mutta vastaan oli tulossa auto. Äkkireaktio takaisin, ei tullut nokkakolaria, mutta Mossen pellit meni ruttuun rekan perään.

–

Nyt se perhana räjähtää, –huudahti serkku, kun pakkasneste nousi höyrynä ilmaan pakkasessa.

Hyppäsin nuolena autosta, sieppasin äidin takapenkiltä ulos. Siinä huomasin, että äidin otsassa on sen verran iso haava, että se vaatii tikkejä. Kolaripaikalle saapui taxiauto ja pysähtyi katsomaan, mitä siinä tapahtuu.

–

Hei, lähimpään ensiapupaikkaan, –käännyin taxikuskin puoleen.

–Tulkaa kyytiin, ei tässä ole pitkä matka.

Sillä aikaa, kun lääkäri pani tikkejä äidin otsaan, aloin miettiä tilannetta, taxikuski odotti.

–

Anteeksi, onko lääkärin apu maksullista?– Kysyin taxikuskilta.

Taxikuski katsoi minuun, luuli varmaan, että taisi tätkin saada melkoisen tällin. Ei hän kumminkaan kysynyt mitään, minä kerkesin ennemmin selittää.

–

Teistä kysymys saattoi kuulostaa tyhmältä, mutta olemme Venäjältä, siellä lääkärin apu on ilmaista, enkä lähtiessäni ajatellut, eikä käsilaukku tullut mukaan.

Taxikuski maksoi laskun, toi meidät takaisin kolaripaikalle, siinä maksoin hänelle vaivat, erosimme ystävinä, hänelläkin oli paljon kyseltävää.

Meidät kutsuttiin poliisiasemalle, kolari piti selvittää. Äiti ei suostunut puhumaan mitään, hän taisi olla vieläkin shokissa.

–

Kysykää tyttäreltä, en minä kerinny mittää ymmärtämään.

–Ajoitteko ylinopeutta?– Kysyttiin minulta ensimmäiseksi.

–Ei takuulla.

–Miten sinä noin varma olet ?

–Matkan varrella meitä useamman kerran ohitti länsimaiset autot, ja serkku kiusasi minua, että noin se Ameriikan rauta mennee, eihän tällä Mosse-rievulla pysty parempaan kun seittemääkymmentä. Jos ehdottomasti pitää lehteen antaa ilmoitus, pyytäisin, että meidän sukunimiä ei mainittaisi.

–Se me voidaan luvata.

Ja täyttivät lupauksensa.

Tapasimme Ville-vainajan vaimon Ainon, surullinen tapaaminen sinänsä, kun jouduimme kertomaan hänen miehensä kuolemasta, vaikka kyllähän hän oli sen jo aavistanut.

Katselimme vanhoja valokuvia, yhdessä oli nainen ja viisi lasta, Aino sanoi surullisesti:

–Kukahhan lie tuo akka-raukka, viisi lasta ja nuin huonosti puettu. Voi, hyvä Jumala!

Sehän on mejän passikuva! Mehän meinattiin kans lähtiä Venäjälle, mutta ei sitä viisumia koskaa tullutkaa.

Tapasimme muitakin sukulaisia, isän veli Eemeli oli niin isän näköinen, että kipeää teki katsoa häntä.

Kävimme Juttulan mummon talon rauniolla, kun se oli niin lähellä setä Ransun kotia, jossa nyt oli seppänä hänen poika Oiva.

Kun olimme lähdössä, muistuttivat täti Anna ja täti Maija, kumpikin isän siskoja:

–

Tulisitta nyt vähän tihämmiin käymään, tämä väli oli liijan pitkä.

–Tullaan, tullaan, heti kun saamme kutsun, ei tänne ilman kutsua pääse,– lupasin.

Syksyllä, 1966 jaetaan ansioituneille metsäteollisuuden työntekijöille kunnia- merkkejä ja mitaleja. Ville saa Kunniamerkin ja minä mitalin Työoljuudesta.

Pojat ovat lukeneet “Metsäteollisuus” lehdestä, että Habarovin alueelle metsäteollisuuteen tarvitaan pääkirjanpitäjiä. He ovat lukeneet Derzi Uzalaa ja muita kirjoja, joissa näytetään erinomaisesti Kaukoidän luontoa:

–

Äiti, mennään sinne, siellä olisi metsästys ja kalastusmahdollisuuksia, ilmastokin on parempaa kuin Karjalassa, katso, se on Harkovin kanssa samalla korkeudella.

– Seitsemän tuhatta kilometriä itään! Älkää nyt.

–Mutta voitahan sinä kirjoittaa ja kysyä niiltä.

Villekin on tullut.

–

Sinäkö olet poikien päät sekottanut?–Kysyy Nikolai.

–En ole, puhuttiin vain, mutta voihan Eila kirjoittaa, jos sinne voisi mennä, minäkin lähtisin, täältä kumminkin metsät loppuu, täytyy jonnekin lähteä ennen kun jää eläkkeelle.

–Hyvä on, latokaa vaatimuksia, minä panen muistiin.

–Että olisi metsää ja metsän riistaa.

–Hyvä asunto ja 10 luokan koulu. Että matkakulut maksettaisiin täydellisesti.

–Että säilytettäisiin katkaisematta työura metsäteollisuudessa.

–Omasta puolestani kysyn, mitä maassa voi kasvattaa ja onko mahdollisuutta asunnon lähellä pitää kasvimaata.

Vastaus tuli melko pian. Kaikki vaatimukset täytettäisiin. Vielä kerrottiin, mitä maassa voisi kasvattaa, oikeastaan kaikkea vesimelooneja myöten. Minun perheelle maksettaisiin kaikki kustannukset heti, kun olisin tullut, veljen ja siskon perheestä päätettäisiin, kun olen saapunut paikalle.

Nikolai oli se ajattelevampi osa perhettä, hän sanoi meille:

–

Älkää olko tyhmiä, jos paikka olisi hyvä, ei sinne tuolla hinnalla houkuteltaisi, oletan sinä aikuinen ihminen, nuo on toinen asia, haluavat seikkailla.

Siihen se Kaukoita sitten jäi, emme vastanneet kirjeeseen ollenkaan.

Vietämme lomat paikanpäällä. Menemme koko sakilla, usein täydessä kokoonpanossa kaikki kolme perhettä, äiti vain jää kotiin, metsäpolkuja, soita ja rämeikköjä pitkin jonnekin kaukaiselle järvelle, missä muita kalastajia ei ole. Ei sieltä paljonkaan kalaa voi selässä kantaa pois, mutta nautimme luonnosta, järvellä on hauskaa, ja kalaa saadaan niin paljon, että ei sinne paljon muuta ruokaa tarvitse kantaa. Nikolai ei pidä näistä reissuista, hän on liian raskas kulkemaan soilla, mutta ei luota meihin, on vähän niinkuin perään katsomassa. Olemme, kuulema, niin hurvattomia, että emme osaa pitää itsestämme huolta.

Paras puoli on se, että on täysi lepo ja saa olla lasten kanssa, kotona on kotitöitä, ja töissäkin saavat olla itsenäisemmin, kun en ole paikalla. Eikä siinä mitenkään käy, tekevät itsenäisiä ja hyviä päätöksiä, mutta kun olen paikalla, ei toisilla ole huolta. Kumminkin, kun palaan reissulta, tulee Noora salkku täynnä papereita, on hyvä saada vahvistus, että on toimittu oikein, voi olla vaikeitakin tapauksia. Työkaverit kysyy häneltä, miltä Kalinina näyttää:

–On kuin savustettu särki, laiha, aurinko polttanut ruskeaksi, ja sääskien puremia täysi naama.

Mutta siltikin, ne olivat parhaita lomia elämässäni.

Vanhempi poika Gena, on jo päättänyt Metsäteknikummin, automekanikon osaston. Hän on aina ollut rauhallinen eikä hänen kasvuaika tuottanut mitään ongelmia. Olin joskus pienempänä hänelle puhunut, että :

–Älä, Gena, katsele nättejä tyttöjä, vaan viisaita.

Kahdenkymmenen ikäisenä hän tuli luokseni ja sanoi, että hän on löytänyt viisaan tytön ja menee naimisiin. Raija oli sekä viisas, että nätti.

Taas kerran huomataan, että pääkirjanpitäjänä on henkilö, jolla ei ole korkeakoulun tutkintoa. Ammatti vaatii diplomiekonomia.

–

Kalinina, jos aiotte jatkaa pääkirjanpitäjänä teidän on mentävä Leningradin metsäakademian yhteydessä pidettäville kuukauden kursseille, –soitettiin trustin henkilöstöosastolta.

Päätimme kotona, että kuukausi ei ole pitkä aika, menin niille kursseille. Kurssit olivat vain semmoista toistoa, että ei minun tarvinnut ollenkaan ponnistella, ainahan niistä

hyötyä on. Kurssin aikana täydensin kulttuuri ja sivistysaukkoa, kävin taidenäyttelyissä, museoissa, myös Pietarhovissa, teattereissa, houkuttelin muitakin naisia mukaani. Tällä kertaa olikin jo enempi naisia, he ovat ahkerampia lähtemään. Tulimme joskus suoraa ulkoa sateesta märkänä teatterin aulaan.

–Voimmeko mennä tässä kunnossa, olemme periferialta.

–Menkää vain, on siellä paikkoja.

– Ei se polusta mee, käy vain kurssit, – niin äitikin sanoi.

Eeva jatkaa enempi taloudellisella puolella, hänen puoliso pitää myös taloushommista, he kasvattavat hiehosta lehmän, laajentavat perunamaata. Työntekoa on jatkettava ja talous pidettävä siinä ohella. Leonid on myös viimeistä vuotta Metsäteknikumissa, hän vuorostaan on metsänhoitoalalla.

Minun talonpidosta ei aikanaan tullut mitään, silloin nuorina, kun pojat Gena ja Nooran Valera olivat pieniä, päätimme ottaa joku kana ja kukko. Kummallakin oli kanafarmi rakennettu pöydän alle keittiöön, siinähan oli suuri työ, että sai pidettyä kanalan asunnossa niin, ettei siitä tulisi hajua. Nooralla oli kukko, kun kukko, mutta minun kukko ei ymmärtänyt ruokamäärästä, eikä kiekuma-ajasta tuon taivaallista. Ensinnäkin söi itsensä niin täyteen, ja joi vettä sitten tyytyväisenä, ja keskellä yötä rupesi kiekumaan. Mutta siitä kiekumisesta ei tullut kuin suuriäänistä luritusta, kukon kurkusta tippui jyvät ja vesi, kiekuminen oli vain semmosta “Gulj, gulj, gulj”, eikä kiekuu. Hävitin koko kanafarmin, se oli vain naurun aihe.

Genan olisi pitänyt mennä sotaväkeen jo pari vuotta sitten, mutta opintojen takia hän jäi omasta vuosikerrasta jälkeen, hänen tytär oli kolmen kuun vanha, kun hänen vuoro tuli. Hänet lähetettiin Chekkoslovakiaan. Oli kulunut vuosi siitä, kun chekit olivat kapinoineet. Vielä Genan joukon saapuessa saattoi nähdä vastassa olevien kantavan iskulauseita.

“Ei tippaakaan vettä miehittäjille”. Vanhemmat miehet, jotka olivat eläneet saksalaisten miehityksen aikana, vastalauseena ojensivat vesipulloja. Pojat eivät edes heti ymmärtäneet, mistä oli kysymys. Mitään vakavampia yhteenottoja ei silloin enää ollut. Protestina Vallankumousjuhlien aikana voitiin katkaista vesi tai sähkö.

Kahden vuoden aikana nuori isä ei päässyt kertaakaan lomalle, eikä tietenkään ollut säilynyt isän ja lapsen läheisyys. Toisetkin pojat tuli sotaväestä ja tavan mukaan yhdessä parveilivat ja kokemuksiaan kertoivat. Kas, kun Genakin on menossa, Raija on töissä.

–Minne sinä olet menossa?– Kysyin.

–Poikien kanssa sovittiin tapaamisesta.

–Meille se ei sovi, ei sinua pakolla naimisiin työnnetty, Raija on kaksi vuotta istunut kotona lapsen kanssa, eikä koko aikana minnekään mennyt, vaikka olisin jäänyt lasta hoitamaan. Ja nyt on sinun vuoro hoitaa lasta.

Aukusti tuli käymään meillä Pongasta, näytti Idan lähetteen Vologdan sairaalaan.

–

Ida haluaa tietää, mitä siinä on kirjoitettu, muuten ei lähde, – kirje oli jo avattu. Meidän piti tehdä vuosineljänneksittäin sellainen tiedote sairauksista tilastoja varten, mitä metsäteollisuuden työntekijät eniten sairastaa. Oikeastaan sen teko kuului ammattiliitolle, mutta siinäkin vaadittiin pääkirjanpitäjän allekirjoitus, joka vastasi siitä, että tiedote on oikein ja ajallaan. Lomakkeet täytyisi tehdä lääkärin läsnäollessa. Aina kumminkin kävi niin, että ammattiliiton puheenjohtajaa ja lääkäriä ei juuri silloin sattunut olemaan paikalla. Teimme itse, vain epäselvissä tapauksissa käännyimme lääkärin puoleen. Tämä syrjään meno siksi, että olisi selvä, mistä tiedän jotain diagnooseista. Lähetteessä diagnoosi oli kirjoitettu latinaksi, mutta ymmärsin, että kysymys on ruokatorven syövästä. En kumminkaan uskaltanut sanoa Aukustille, vaan odotin Raijan tuloa, hän farmaseuttina tietää enemmän. Kerroimme Aukustille totuuden, he olivat jo Idan kanssa aavistaneet. Ida ei lähtenyt Vologdan sairaalaan, mutta halusi muuttaa lähemmäs meitä.

Kävin kysymässä, saisimmeko heille asunnon meidän asutuksesta, kun tilanne on se, että nyt he tarvitsevat apua. Ei se asunto häävi ollut, mutta he olivat tyytyväisiä, kun pääsivät samaan paikkaan. Niin kuin on tapana sanoa, raskaan sairauden murtamana Ida kuoli ja hautasimme hänet Malengan hautuumaahan. Kirjoitan aina monikossa, se tarkoittaa, että kaikki asiat hoidimme aina yhdessä, Aukusti kyllä joskus sanoi minulle:

–

Sinä olet koko suvun selkäranka, jos sinulle jotain tapahtuu, hajoaa koko suku. Aukusti menetti rauhan. Hän ei tuntunut löytävän rauhaa missään, joku huomasi hänen menevän joka aamu hautuumaalle, Eevalle tultiin sanomaan, että kun tuo teidän vaari kulkee yksin hautuumaalla, ettei sillä vain ole mitään pahaa mielessä. Pantiin pojat hakemaan. Kutsuimme häntä illalliselle, kyllä hän tuli, mutta kohta syömättä teki lähtöä:

–

Minne sinä nyt? Syödään täällä illallinen.

–Kyllä, kyllä,–mutta itse tälläsi lakkia päähän.

–Minne vaari, olivat pojat kintereillä.

–Domo. (Kotiin) – hiljaa vastasi hän.

–Menkää perässä, mutta niin että vaari ei huomaisi.– Lähetimme pojat, koska pelkäsimme, että hän yötä vasten lähtee sinne hautuumaalle.

Aukustin avuksi tuli Idan ystävä Tasku Marusja, inkeriläinen nainen. Marusjan silmiin tuli kaihi, eikä hän paljon mitään nähnyt, kävimme nyt taas auttamassa heitä. Kohtalon ivaa, Marusjakin kohta kuolee vatsasyöpään. Sinne Leenan äidin ja Idan hautakumpujen viereen hautaamme Marusjankin.

Vuonna 1970 äiti kävi Aukustin kanssa vielä kerran Suomessa. Hän kävi tapaamassa veljensä poikia, eihän hänelläkään ketään muita ollut Suomessa. Mitä vanhemmaksi hän tuli, sitä suuremmaksi kävi hänen tuska, sitä enemmän hän halusi muistella. Ei meilläkään ollut sen vertaa aikaa ja huomaavaisuutta, että olisimme panneet muistiin hänen kertomuksiaan.

–Ootta te sitte kummallisia, eikö ne menneet kiinnostosta ollenkaa.

–Kyllä kai se kiinnostaisi, mutta emmehän tiedä, missä se kukin kinttupolku on, mikä ero on Sahanperällä tai Aittoperällä.

Taas jaetaan Leninin syntymän satavuotispäivän kunniaksi juhlamitaleja. Olemme koko elämämme olleet metsäteollisuuden palveluksessa, saamme Villen kanssa mitalit.

Sen jälkeen on jaettu Voiton vuosijuhlamitaleja niille, jotka aikanaan ovat saaneet mitalin Uhrautuvasta työstä Suuren Isämaallisen sodan vuosina 1941 -1945.

Eevan poika Leonid on käynyt sotaväen ja mennyt naimisiin. Olegia, Eevan toista poikaa ei otettu armeijaan terveydellisistä syistä, korkea verenpaine ja huono näkö.

Seuraavan kerran kävin Suomessa kuudentoista vuoden jälkeen, vuonna 1980. Ennen lähtöä kävin Petroskoissa, Noora asuu nykyään siellä. Vuonna 72 he muuttivat, ostivat pienen talon, siellä Noora oli töissä eläkkeelle asti. Saavutettuaan eläkeiän hän on saanut insultin, ajattelukyky ja täysi ymmärrys ovat säilyneet, mutta puhekyky on kadonnut. Norma varoitti minua, että tietäisin etukäteen miten rakentaa Nooran kanssa kontakti. Näytti, että Noora oli mielissään, olimmehan vierekkäin tehneet työtä kolmekymmentä vuotta. Hän olisi halunnut puhua, mutta puheesta tuli vain “si-si -si”

–Odota, älä puhu niin nopeaa, että pysyn mukana. Kerrotko jostain tutusta?–Kysyin

–Si–si–si.– Ilmeistä ymmärrän, että olen oikeassa.

–Onko hän yhteinen tuttu?

–Si–si–si. . .– seuraa pitkä selitys, näyttää kasvojaan, miten muuttunut ihminen on.

–Onko hän mies?

–Si –si –si.

–Asuiko hän ennen Malengassa?

Sama selitys, sillä lailla pääsemme ymmärtämään, kenestä on puhe ja miten sairaus on häntä muuttanut.

–Si–si– si.– Näyttää ulos ja puhuu pitkästi.

–Tarkoitatko että olette ostaneet auton?

Saamme selville auton värin, hinnan,

–Voisinkin lähteä täältä suoraa Leningraadiin, muuten paperit on valmiit, täytyy saada viisumi, säästäisin aikaa, mutta otin liian vähän rahaa. Kävin Tasavallan

Keskussäästökassassa, lupasivat antaa Belomorskin säästökirjalla, mutta vuorokauden sisällä.– Kerroin Nooralle, hän ehdottaa, että ottaisin häneltä lainaa.

–Ei, en minä ota velkaa, lähden näillä, mitä on mukana.

Isän sisarusparvesta oli elossa vain täti Mari. Suomessa eletään hyvää aikaa. Ei juuri näkynyt vanhoja rakennuksia, suurin osa niistä on uusittu. Lehdet on täynnä mainoksia,

tarjotaan lainaa rakentamiseen, ajoneuvon ostoon, ja vaikkapa etelän–matkoihin. Kun olin tullut erilaisesta systeemista, jonka heikoista oloista täälläkin tiedetään, monet puhutellessaan haluavat sanoa siitä erosta.

–

Niin se on, kun tarvitsee rahaa menee vain pankkiin, nostaa lainaa ja tekee mitä tahtoo. Tämä on vapaa maa, päästään menemään ja tarpeisiin saadaan rahaa. Miettimään se pani, kuinka se on mahdollista, halusin selvittää ensinnäkin itselleni, mistä se raha tulee.

–

Sitä kuule on, sosiaaliturvakin sen kun paranee.

–Luuletteko, että tämä voi jatkua? Jos ostaa vaikka suomalaisen yöpaidan, siinä lukee Made in Portugal. Jos nyt koittaisin vähän analysoida sen taloustieteen mukaan, jota minä olen lukenut, tapahtuu seuraavaa: tehtaat vievät maihin, joissa on halpa työvoima, omat työläiset jäävät työttömiksi, loppuvat veronmaksajat niin työntekijät, kuin työlaitoksetkin. Työttömyyden toinen syy tulee olemaan “hiostava työtahti”, joka tarkoittaa, että työt tehdään tehokkailla koneilla, automaateilla ja vähällä työvoimalla.

On pakko laskea palkat alas ja eläkkeille nimittää “katto”. Ilmaisen rahan saajat lisääntyvät. Ei niin hyvää Valtiota tule olemaan, jonka budjetti kestäisi. Minä nyt annan tyhmyydessäni aikaa kymmenen vuotta. En tarkoita, että Neuvostovalta on ihanne, se on kaukana siitä, mitä joskus on toivottu.

–

Sinähän puhut selevää ropakantaa,– täti Maija nauroi, mutta tavallaan häntä miellytti, kun minulla ei mennyt, niin kuin hän sanoi “sormi suuhun”

–E-hei, Suomi on rikas maa, pittää omistaan huolen.

–Toivotaan, että olisin väärässä.

Tätillä oli pyykki liossa, ehdotin hänelle:

–Anna kun minä pesen.

–Et sinä ossaa!

–Mutta täti hyvä, pesehän ryssätkin vaatteensa, anna vain.

Täti vain nauroi ja pesi itse pyykkinsä.

–Tiijätkö sinä, että isäs kirjotti runoja?–Kysyi hän kesken kaiken.

–En ole kuullutkaan.

–Minäpä koitan muistella:

Reppu selekään, taskuun passi,

Latikoimaan läks Matti,

Kulki Saksat, Ranskat, Itävallat ja muut,

Ukko harmaapää kun takasin tuut. . .

Oli tätä pitkästi, mutta en minä muista. Ei tullut ees harmaapäätä. Mutta Aaku kirjoitti kauniimpia, haluatko sen kuulla.

–Tottakai haluan.

Aurinko äkkiä pälkähti esiin,

Kullassa metsät ja maat,

Kuinka se kirkkaana päilyvi vesiin,

Nyt se on mennyt jo pilvien taa. . .

Enpä muista tuotakaan. . .

Kirjoitin muistiin runonpätkät, toivoin, että joskus löytyy lisää. Minulta kyseltiin paljon asioita, joistakin olimme eri mieltä, olinhan varttunut venäläisten joukossa ja täällä oli kasvettu ryssävihassa. Ja kun oli erimielisyyksiä, niin minulta kysyttiin:

–

Tunnetko itsesi suomalaiseksi vai neuvostoliittolaiseksi?

Kysymys oli esitetty niin, että oli helppo vastata totuudenmukaisesti.

–Vastaan näin, kansallisuudeltani olen suomalainen, eikä minun ole tarvinnut sitä koskaan hävetä, eikä piilottaa, mutta olen Neuvostoliiton kansalainen, enkä sitä voi miksikään muuttaa. Haluan ymmärtää kummankin kansan.

–Oletko katkera, kun joudut asumaan siinä maassa?

–Kenelle olisin? Se on ollut vanhempieni päätös, he ovat siitä kylliksi kärsineet, en voi olla heille katkera. Voin vain toivoa, että voisimme käydä Suomessa ja että lasten lapset tietäisivät, missä ovat heidän juuret.

Vielä kerran joudun lähtemään kursseille, tällä kertaa lähelle Moskovaa. Oikeastaan nyt olisi suoritettava tentit vuoden kirjaopiskelusta kirjanpidon mekanoinnista ja tietokoneiden käytöstä, mutta en ole ollenkaan valmistautunut, luotan taas hyvään onneen. Otan kumminkin laskemalla tiedot laskutehtävien määrästä meidän työpaikalla ja metsäpalstojen kaavoihin piirrän tiet ja metsäpunktit. Raakaa on aines, mutta luotan siihen, että kun kuuntelen pari –kolme luentoa, niin tiedän, mitä vaaditaan.

Se tulee aivan pian selväksi, kirjanpito pitäisi keskittää siten, että olisi mahdollisuus käyttää tietokoneita. Mutta, höpsis, tuommosia koneita, mitä on tarjolla, ei voi käyttää. On koko seinän pituisia perforaattoreita. Yksi olisi sellainen, jota voisi käyttää, “Astra”, siinä on keräys (säilytys) taskut pysty ja vaakasuorassa. Se on kaukainen haave. Mutta sovellan tenttityöni siihen, ja moitin perforaattoria, koska sitä ei voi koon takia käyttää pienissä työlaitoksissa, se voi toimia kaupungissa ja palvella useampaa isoa firmaa.

Samaan aikaan tapahtuu se, kun kolme kosmonauttia tulee maahan kuolleina. Kurssi on yleisliittolainen ja metsäteollisuuden kirjanpitäjiä on koko maasta. Kolme naista, yhdellä oli mukana seitsenvuotias poika, lähtivät kaupunkiin katsomaan, ruumiit oli pantu ihmisten hyvästeltäväksi. En lähtenyt, siellä olisi mennyt koko päivä, minulla oli tehtävänä vuoden kurssin työ.

Naiset olivat iltamyöhään. Puolen yön aikana vasta palasivat yksitellen, olivat kadottaneet toisensa jonossa. Vielä olivat pois äiti ja poika. He tulivat viimeisinä, itkusta kasvot turvoksissa.

–

Seisoimme pitkässä jonossa, en erehdy, jos sanon kilometreissä, pikkuhiljaa jono lähenei porttia, mutta sitten tuotiin ulkomaalaisia vieraita ja pitkään aikaan ei laskettu meitä. Kun taas alettiin laskea, takaa työntyi väki niin, että edellä olevat tulivat puristetuiksi porttia vasten, kun vain toinen puoli oli auki. En voinut pitää poikaa kädestä, sillä käsi olisi voinut jommalla kummalla mennä poikki. Piti kutsua ratsumiliisit ja kokonaan kiellettiin

pääsy marmoripilarisaliin. Kadotin pojan kokonaan. Juoksin ja huusin tuntikausia, mutta jaloissa pyöri vain naisten käsilaukkuja, sateenvarjoja, yksinäinen kenkä j. n. e. Miliisi ilmoitti kovaäänisellä kaiken aikaa, että jos olette kadottaneet toisenne, tulkaa miliisiautojen luo, sinne on järjestetty tapaamispaikka.

Poika ymmärsi mennä, mutta äiti oli täydessä paniikissa, ennen kuin joku huomasi hänet saattaa auton luo.

Moskovassa myös täydensin kulttuurivajetta. Koko ryhmän kanssa kävimme Kansantalousnäyttelyssä, katsomassa tietokonetekniikkaa. Portin ulkopuolella oli ryhmä suomalaisia, heillä varmaan oli vähän ruplia, koska he keskenään puhuivat, miten paljon pitäisi olla että riittäisi. Odotellessani sisään menoa, kuuntelin, mitä heimoveljet puhuu, olihan se outoa kuunnella suomalaista puhetta keskellä suurta Moskovaa.

–Mitenkähän tuo on, jos tällä lipulla pääsee alueelle, pitääköhän maksaa vielä joka näyttelyyn menosta?

–Ei tarvitse, sillä sisään, ja jokaiseen näyttelyyn aidan sisällä voi mennä ilman lippuja. Ohimennessäni koitin auttaa maani miehiä. Miehet eivät oikein hoksanneet, mistä tuo neuvo tuli suomeksi, ja mihin, ja miksi puhuja häipyi. Varmaankin Suomeen tullessaan kertoivat, että ei ne uskalla siellä tulla edes puhuttelemman. Olisin uskaltanut, ja kiva olisi ollut jutella, mutta minun ei passannut jäädä joukosta, en olisi heitä löytänyt sieltä.

Kävimme myös taidenäyttelyissä. Kremlin teatterissa, siellä lauloi operettilaulaja Shulga. Huomasimme, että Kaukoidän miehet meidän kurssilta olivat myös salissa. Aamulla kysyin heiltä:

–

No mitä tykkäsitte?

–Kolmas ja ensimmäinen kerrokset olivat parhaita.

–Mitä te sieltä löysitte?

–Kolmannessa oli puffetti, myytiin hyvää olutta, ensimmäisestä löytyi WC.

Juoksin minä itsekkin kolmannessa kerroksessa, ensin otin lohivoileipää, lohtahan ei ollut myytävänä, seuraavassa antraktissa halusin jotain makeaa, se oli karpalohyytelö vispatun kerman kanssa, seuraavalla väliajalla ostin vain limsaa.

Hauska kokemus oli käydä Ostankinon televisiotornin ravintolassa. Olikohan niin, että oli kuparisali, hopeasalali ja kultasalali. Kultasalali olisi ollut korkein, mutta paikkoja oli vain hopeasalissa, sekin oli 325 metriä maanpinnan yläpuolella. Lattia pyöri, ja ympärillä oli Moskova, autot alhaalla maassa olivat tulitikkulaatikon kokoisia.

Borodinon panoraamaan seisojien jonossa kuusi tuntia, mutta kävin.

Tenttikomission eteen menin yhtenä ensimmäisistä, en tykkää venyttää, kun tulini pois ne jotka odottivat vuoroaan, kyselivät:

–Miten meni?

–

Ei ollut kuutosia jaettavana, sain viitosen.

Karellesprom Yhtymässä on ymmärretty pääkirjanpitäjä Grigorjevin vaatimus saada jos ei tietokoneita, niin ainakin erilaisia laskukoneita kirjanpitoon metsäteol-lisuuspiireissä. Kun vientipuutavarasta on mahdollisuus käyttää osa valuutasta kulutus-tavaran hankintaan, otetaan oman metsäteollisuuskauppahankintaosastolle ulkomaalaista vaate ja muutakin kulutustavaraa, mutta nyt saamme jo jonkun arvoisia laskukoneita. Ensimmäinen erä on tanskalaisia, ne eivät ole vielä äänettämiä, käy melkoinen rätinä. Minä käytän serkun pojan lahjoittamaa pientä laskinta, mutta jokaisen meistä on vaikea luopua helmitaulusta.

Malengan metsät alkaa olla lopussa. Nikolai puhuu, että hän on metsästä saanut kyllikseen, eikä metsästä metsään enää lähde. Näissä itään päin menevän radan varteen sijoitetuissa metsäteollisuuspiireissä ei juuri paikallista väkeä ole. Jokainen luulee olevansa väliaikainen, ja kun metsävarat on hakattu tulee lähtö kotiseudulle, tai seuraavalle hakkuupaikalle. Mutta aina on niitä, jotka jää kyydistä. Vanhuksia ja kelvottomia metsätöihin ei kukaan lähde minnekään kuljettamaan. Eipä taida monellakaan olla varoja uuden kodin rakentamiseen. Tiedämme, että olemme sen edessä, emme vielä aivan eläkeläisiä, mutta siihenkin on jäljellä vain kymmenisen vuotta. Jotain on päätettävä.

Sopivasti soitettiin Petroskoin rakennustrustista, tarjottiin työpaikkaa Belo-morskista. Olin matkalla Petroskoin lähellä sijaitsevaan kylpylään, ja päätin käydä katsomassa, mitä työpaikalla on tarjottavana.

Työpaikan nimi on Liikkuva (siirtyvä) rakennuskolonna N 86, liikkuva ei tarkoita sitä, että kolonna vaihtelisi paikkaa, vaan sitä, että samalla kun rakennetaan kaupunkiin, rakennetaan myös alueella sijaitseville maatalous, karja ja turkistiloille asuntoja ja karjatiloja.

Kolonnan johtaja oli paikalla ja halusi heti tehdä selväksi:

–

Mikä saa muuttamaan työpaikan?

–Sanon suoraa, asunto.

Johtaja otti taskustaan avaimen ja ojensi sen minulle:

–

Neljän huoneen asunto, osoite Voronininkatu 1 asunto 6, käykää katsomassa, aloittakaa työ niin pian, kuin on mahdollista.

Olin hämilläni, en ollut vielä ilmoittanut Karellespromiin, että aion lähteä. Enkä ollut puhunut perheelle mitään, mutta 52 neliometriä hyötytilaa asunnossa, vesijohto, WC ja suihkuhuone, onhan talossa mukavuudet, joita metsässä ei koskaan saa.

–

Olen vasta menossa kahdeksikymmeneksineljäksi päiväksi kylpylään, sen jälkeen lopputilin saanti vaatii kuukauden.

–Tiedän, mutta pyydän, että eläkkeelle menevä Gorbadei olisi töissä niin kauan kun te tulette.

Sihteeri kertoi, että Kolonnan johtaja oli paljon tiedustellut minusta. Petroskoissa rakennustrustin pääkirjanpitäjä oli entisiä metsäteollisuuden pääkirjan-pitäjiä, hän tiesi, että Karellespron on pitänyt huolen kirjanpitäjiensä lisäkoulutuksesta eniten. Toiseksi, olin monta kymmentä vuotta asoinut samassa pankissa ja samassa verovirastossa, eikä koskaan tarvinnut tehdä huomautuksia huolimattomasti hoidetuista asioista. Yksikään tilintarkastus ei tuonut ilmi suuria virheitä, mitä nyt oli pakko tarkastajan jotain löytää, allekirjoittamatta jäänyt asiaskirja, tai muuta sen veroista. Kävin katsomassa asuntoa, silloin en huomannut muuta, kun tilaa näytti olevan paljon, neljä huonetta, niistä kaksi pientä makuuhuonetta, keittiön vieressä ruokailuhuone ja vielä yhteinen sali, silloin tyhjänä se näytti salilta, vaikka sen pinta-ala ei ollut edes kahtakymmentä metriä. En ollut eläissäni asunut näin isossa asunnossa. Viemäri ja vesijohto, vaikka vesi tuli vain kylmänä, mutta ei ainakaan tarvinnut joesta kantaa. Malengassa on melko tylsää, muuttokuume on pahimmillaan, ne jotka toivovat vielä saavansa työpaikan ennen eläkkeelle siirtymistä, kiirehtivät pois. Tenhon Hilda on kuollut, rauhallisesti kahvia juodessa. Noora ja Norma kumpikin asuvat Petroskoissa perheineen. Meidän äidillä on puuhaa kotipihassa, jos hän haluaa jonnekin aidan, tai jotain korjauksia navettaan, miehet tekee sen. Jonkun ajan päästä äiti huomaa, että ei se nuin pitänytkään olla, purkaa koko homman ja tekee itse vinoa ja väärää. Se on meidän äidin tapa, eihän sitä kukaan paremmin tee.

Syksyllä 1972 muutamme Belomorskiin. Nyt on nuorempien poikien armeija-palveluaika tullut. Villen Jura poikaa jo odotetaan kotiin, kun Valentin ja Vladimir ovat kutsunta iässä.

Uuteen työpaikkaan ja henkilökuntaan totuin pian. Oli tietenkin semmoista kaupunkilaisen suhtautumista metsäneläjään, ja siihen, että nainen tulee pääkirjan-pitäjäksi. Mitähän tuostakin muka tulee ja kun näöltänikin olen niin tavallinen, sekään ei tuo mitään kunnioitusta. Se on tosi, että ulkonäkö ensimmäisellä kerralla vaikuttaa koko työsuhteeseen. Työpaikalla kerran päivässä tytöt keittävät teetä, tarpeet tuodaan kotoa. Minä ajattelin, että kyllä se on minun vuoro laittaa tee. Panin teepannun päälle ja aloin valmistaa teekannua. Olin nähnyt, kuinka entiset moskat kannusta yksi työntekijöistä nätisti heitti tuuletusikkunasta suoraa kukkapenkille. Kyllähän minäkin tuon osaan. Nousin tuolille ja. . . hupsis! Sinne meni toisen kerroksen ikkunasta koko teekannu ja tietenkin aivan palasiksi.

Tällä vuosikymmenellä se sodanjälkeinen nousu alkaa hiipua olemattomiin, yhtä ja toista taas katoaa myynnistä, ei löytynyt isompaa teekannuakaan. Soitin Eevalle:

–Kuule, jos ei teidän kaupassa ole, niin käy vaikka joka talossa ja löytäkää teekannu.

Ensimmäisellä työviikolla nakkasin teekannun tuuletusikkunasta ulos.

–Etkö voinut viedä niitä moskia ulos, tai laskea vaikka vessan pyttyyn.

–Ei minua enää kannata kasvattaa, tiedäthän, että minulle aina jotain sattuu.

Marusja Matulenin on pitkäaikainen perheystävä. Kun hänen lapset olivat pieniä ja hän sattui sairastumaan, pitkäksikin aikaa toi lapset Eevan huoltoon, siinä ne meni samassa sakissa. Nyt Marusja oli kuollut minun hädästä, toi teekannun, jonka oli tuonut jostain lomamatkalta. Niin sain maineeni pelastettua, sehän muuten muistettiin joka teetauolla.

Töissä aina muistutetaan, että entinen pääkirjanpitäjä olisi tehnyt toisin.
Varapääkirjanpitäjä vähän piikkeilikin:

–

Uusi luuta uudella tavalla lakaisee, –ei siihen mitään vihaa liittynyt, mutta minä kimpastuin, sillä kaikki kirjanpitokirjat täytettiin nurin-niskoin, analyttisiä tietoja ei täytetty ollenkaan, vanhempi ihminen ei jaksanut tietten seurata uuden tuloa ja jatkoi niin kuin oli tottunut.

–Olet työn teknillinen johtaja, tästä päivästä pidät huolen, että saat työiltä kunnolla päätetyt kirjat. Jos tulee kysymyksiä, minulta saa kysyä, olen aikanaan tehnyt työtä jokaisen pöydän takana, osaan neuvoa. Jokaiselta tulen vaatimaan, että voisimme tuurata toinen toistamme, oli kysymys palkan laskemisesta, materiaaleista, asunto–vuokralaskuista, tai mistä hyvänsä. Opetellaan työn ohella, tarvittaessa pidän säännöllisiä luentoja.

Ei enää kukaan yrittänyt sanoa, että metsässä ei ole työnsä tuntevia työntekijöitä. Hyvin tulini heti toimeen toisten osastojenkin kanssa. Olin pelännyt, miten minuun suhtaudutaan. Henkilöstöosaston johtaja pian huomasi, että asioista voi minun kanssa neuvotella, hänkin oli minun ikäinen, juuriltaan virolainen, yritimme yhdessä auttaa apua tarvitsevia. Apu on useammin rahasta kiinni, ennen kuin vastasin “Ei ole” tarkastin kaikki mahdollisuudet.

Kohta Villekin muuttaa perheineen Belomorskiin. Hän tulee samalle rakennusfirmalle töihin, jossa minäkin olen, mekanisella osastolla löytyy hänelle töitä. Hän joutuu odottamaan parempaa asuntoa pari vuotta, mutta Malengan asuntoihin verrattuna, tämäkin on parempi ratkaisu.

Gennadij ja Raija muuttavat myös Belomorskiin, Genakin tulee samaan firmaan. Belomorskissa asunnon voi saada vain rakennusfirmassa. Kaupungilta ihmiset odottavat mahdollisuutta kymmeniä vuosia, jonot ovat pitkät ja hyvin vähän toivoa. Rakentajat saavat 10% kaikesta rakennetusta pinta-alasta ja sen takia rakentajille järjestyy asunto vuodessa, korkeintaan kahdessa. Puolitoista vuotta asuimme yhdessä, Genan neljän hengen perhe ja me. Gena ja Raija ovat saaneet pojan, hän on nyt puolentoista vuoden vanha. Mutta kyllä sopu tilaa tekee.

Eeva on jäänyt Malengaan yksin, hänen puoliso on kuollut. Nina ja Tanja ovat tulleet käymään Belomorskissa ja kertovat, että Tanja lähtee suorittamaan pääsykokeita Narjan-Mariin, siellä on Teknikumi, jossa voi päästä turkiseläinosastolle. Nina on uskotellut itselleen, että Tanja on viisas, hän suorittaa pääsykokeet, mutta Nina on tyhmä, eikä pärjää:

–Olisiko sinulla halua mennä sinne? –Kysyin Ninalta.

–Olisi, mutta en minä pärjää.

–Nyt minä kerron sinulle, miten sinä pärjää. Sinun todistus kahdeksannelta luokalta ei ole paljon kummempi, kun on Tanjalla. Venäjänkielessä olet hyvä, aihekirjoituksen kirjoitat jopa paremminkin, sillä Tanja kirjoittaa lyhyesti kuin raporttia. Teidän tarvitsee ajatella vain biologian kokeita.

–Lähetetään, Tanja, sitten yhdessä paperit.

Niin tytöt menivät Narjan-Mariin. Se oli niin kaukana, että sieltä ei voitu pyhiksi tulla kotiin.

Eeva siirtyy kyläneuvoston pääkirjanpitäjäksi, siinä hän joutuu läheltä tutustumaan budjettirahoitussysteemiin. Se oli tiukka. Suurin piirtein rahoitus tuli vain terveyskeskuksen ja sairaalan ylläpitoon. Opettajat saavat palkkansa suoraa piirin valistus osastolta.

Tähän asti kyläneuvostolla ei ole ollut mitään huolia asutuskeskuksen ylläpidosta, sillä metsäteollisuuspiiri oli vastuussa siitä. Useimmin kaikki jäi tekemättä, sillä pääasia oli tuotantosuunnitelma.

Kun Malengaan jäi vain yksi metsäpunti Sumposadin metsäteollisuuspiirin alaisena, jäi asutuskeskus kyläneuvoston harteille huonossa kunnossa. Sammuvan asutuskeskuksen on vaikea saada rahoitusta piirineuvostolta. Verotulot eivät alun-perinkään ole olleet suuret, kun palkastakin on maksettu maksimissaan 10 - 13 %, siitä osa tuli kyläneuvoston käyttöön, mutta palkansaajien vähetessä tulot ovat olemattomat. Yksityistä kiinteistöä paikkakunnalla ei ole, eikä muitakaan veronlähteitä. Siinä on kyläneuvoston puheenjohtajalle ja Eevalle puhelinyhteyttä piirineuvoston kanssa, että jotakin pystyttäisiin hoitamaan. Loppujen lopuksi terveyskeskuskin on hävitetty, paikalle jää vain ensiapupiste, jossa hätätapaukset hoitaa välskäri.

Lue seuraava osa Töllin Tyttö -kirjasta ensi viikolla Etusivun Lukunurkassa!
Löydät Etusivun Lukunurkan osoitteesta <http://lue.etusivu.net>